

ALOIS VOLKMAN

IN MEMORIAM

IN MEMORIAM

E D I C E
VIA FACTI

ALOIS VOLKMAN

IN MEMORIAM

Náboženská obec CČSH
Praha 10 – Vršovice

Praha 2010

MOTTO:

*Poezie o smrti není popřením života,
ale ostnem, který zvyšuje lásku k němu.
Jen žabí horizonty končí u zdí hřbitova.*

FRANTIŠEK HALAS

*Tam turpe est mortem fugere quam
ad mortem confugere.
(Je stejně hanebné utíkat před smrtí,
jako utíkat se ke smrti.)*

SENECA mladší

BABIČKA

(† 1974)

V dobách kdy ženy byly ovládány
valchami a vařečkami
tys ovládla mechanismus
šicích strojů s člunkem
centrální cívky.

Pro struny bavlnek a hedvábí
komponovalas novou technikou
skladby krajek i vyšívání aplikací.
Skladby hrané na jedinou strunu.
A ouška jehel co tě poslouchala
měla absolutní sluch.
A z „šicí mašiny“ byl nástroj
k prstokladu stehů.

Pro nové majitelky singrovek
vedlas hodiny vyšívání
pořádané touto známou firmou.

Každý jsme šitý spodní nití
máme svůj rub.
A člunek mozku z něhož odvíjí se
nit našich myšlenek
k výšivkám slov. Slova která chytí.

I život znalas důvěrněji po rubu.
Snad jsem ti bezděčně zjasňoval jeho líc.
Abys ji mohla ve mně pohládit
na žádný rub už nemyslíc.

Ne život není delší nežli steh.
A mezi dvěma
probíhají všechny jeho děje.
Mezi dvěma vpichy.
Druhý do země je.

(úryvek)

D Ě D A

(číslo vězně Z.ST.1236/45, † 1960)

Nevykonals na světě nic výjimečného.

Zůstane po tobě
několik škopků puten rozeschlých
co pro tebe nepřestanou slzet –
pivovarnický bednáři.

Do sebe uzavřený
po vzoru tvrdohlavých sudů.
Na dužiny tvých let
narazila smrt svou obroučku...

Myslel sis že i svět
ten kulatý soudek z poledníků
objímaný obroučkami rovnoběžek
že i ten místy ztrouchnivělý
a rozeschlý až k rozpadnutí
by na konec šel opravit
aby z něj alespoň přestala
prosakovat krev.
Jak ho ale dostat
do bednářské dílny?
A ani v tom bys neviděl
nic převratného.
Od čehopak vyučil ses bednářem?

Po letech dřeva
které jsi ručně opracoval
se zadřela ti do krve
filosofie Diogena
žít prostě a moudře a pravdivě
jako víno ve svém sudu.
A uzrát. Uzrát i navzdory
pochybným sklepmistrům.

(úryvek)

KREMATORIUM V OLOMOUCI

Fénix s křídly vraženými do oken
barevně roztráštěných na mozaiku
nad hnízdy svých rakví.

Anděl časnosti.
Varhany lkají v jeho hrdle
zařatém do výloh věčnosti.

Padlým Ikarům pod ním
roztavena jsou křídla.

Nač hasit co nás nepálí?
Jen a jen nespálit se –
ohnivzdorný
program
kandidátů žehu.

Až jazyky plamenů
nás požívačně olíznou
budeme víc než prach
než prášek pylu nad bliznou?
Jsme přece víc. A mnohem
před Stvořitelem svým Bohem!

VII. ZASTAVENÍ

(inspirováno křížovou cestou
sochaře Karla Stádníka)

Vězňové nastoupili na Apell Platz.

Z rozkazu Hauptlagerführera
se každý desátý odsuzuje
k smrti vyhládnutím.

Ďábelské rozpočítadlo smrti:

Ein zwei drei vier...

Zehn těžce dopadlo
na otce čtyř dětí.

Z řady vystoupil nečekaně

Heftlink Nummer 16670

Maxmilián Kolbe – kněz.

Šimone této Kalvárie

tys pohotově vzal na sebe

kříž svého spoluvězně

a začal mlčky kázat

evangelium služby a oběti.

I lásku lze vyznat číslem.

MOTTO:

*„Zajedte si do Německa.
V NDR mají dětských botiček ... ve velkém
výběru a levných.“*

(úryvek z rozhovoru v roce 1978)

A já se neubráním nevidět
jednou zahlédnutý snímek
hromady dětských botiček.

Tu ševcovskou horu
na kterou není čím vystoupit
protože všechny nožičky
zůstaly v plynu.

Ta vina nemůže být proclena.

DĚTSKÉ BAČKŮRKY

(dárek od babičky ještě před interrupcí)

Bačkůrky k neroztrhání.

Chodí v nich výčitky
a dupou výčitavě dupou.

Šňůrky nikdy nezavázané
a nezasukované
visí od nich
jako stuhy od věnce.

Dítě odešlo bosé...

IN MEMORIAM SPISOVATELE

(Janu Procházkovi, † 1971)

Psi v dálce dlouze vyjí.
Ministranti venkovských usedlostí
ministranti těchto obřadů pohřebních.
Moravo Moravo kde jsou tvé obzory?
Věrní psi žalem žalmy vyjí.
Jen lidé ztrativši svého Pána
se nermoutí.
Věrní psi žalem žalmy vyjí.
Jen lidé hlídat nepřestanou...

Moravo Moravo kde jsou tvé obzory?
A česká zem je odestlána
k spočinutí...

(Komunistický režim dovolil spisovatele pochovat
pouze na periferním hřbitově v Praze–Košířích,
samozřejmě za asistence policie.)

MOTTO:

*Zde v Pánu odpočívají
sestry Alžbětinky
ošetřovatelky nemocných*

(Vyšehradský hřbitov)

Konečně si lehly
jedna vedle druhé
jak na mnohalůžkovém pokoji
jejich pacienti.
Smrt přišla aby zhasly.

Jejich ošetřovatelskou techniku
trpělivosti a milosrdenství
jsme jako zastaralou překonali.

Služba a nic než služba
nemocným
si podmanila životy
svých služebnic.
Neznaly nic víc.

Je ale něco víc?

KRÁL

Panující Herodes
přikázal zamordovat
všechna dítká v zemi judské
ještě dřív než by některé
nevinně mohlo zvolat:
Vždyť král je nahý!
A visí na kříži!
Kráľů král!

IN MEMORIAM PRAVDY

(k sebeupálení Jana Palacha 16. 1. 1969)

Výkřik odpálený do vesmíru.
Ohnivě těleso uprostřed Evropy.

Těm kteří myslí svými břichy
se ani vráska na nich nehnula.
Svíce lojové knoty čadící.
Ohluchlí osleplí fanatičtí.
Neodpouštějme jim
neboť vědí co činí.

Nesmiřitelný výkřik
šlehající do temnot
které mohou všechno obsáhnout.
Středověk ve svém barbarství.
Středověk ve svém mučednictví.
Ne gesto kacířské.
Výstraha vykupitelská
na úpatí hory žulové.

Tak se v Čechách kalila pravda.
Co s pravdou proti oceli?
Co s ocelí proti historii?

OTCI

(† 1991)

Nad jeho hrstkou popela
co ještě chcete vyčítati.
Tělesná schránka v té kovové
se navždy ztratí. Tati tati...

Sám nad tolika rakvemi
přímluvně prosils za zesulé
za jejich přijetí u Pána
jen bude-li to Jeho vůle.

Prach ten se k prachu zase vrátí.
Věčnost toť náruč Otcova.
Já díky tobě umím představit si
jak se Bůh coby otec zachová.

ZIMNÍ VZPOMÍNKA

Sníh mlčky padá táto na tvůj hrob
mlčení nikdo neodklízí.
Zde všechny kročeje životů
ztichle jak ve sněhu mizí.

A přece přece záleží
kam naše kroky směřovaly.
Drž Pane ve svých stopách nohy mé
aby je dobře znaly.

K DEVADESÁTINÁM

(† 2001)

Maminko
nejprve nosilas nás v sobě
potom ve své náruči
doslova na rukou.

Teď tě celou držím
a jako ty jako ty nás
ke své hrudi tisknu
můj Bože – v urně.

Čas nelze ukládat ani vybírat si...
Nedostává se nezbyvá a není
snad v žádném pokolení.
Jelikož ti jimž jsme ho věnovali
z našich životů odcházejí a odcházejí
s ním.
A hluchá bezčasí po nich zejí a zejí
v nás.

Údělem unést je úděl svůj.
Tak ho pozvedni.
Je k neunesení?!

Ještě že nosí se
po jednom
dni.

MOTTO:

*V hlubokém zármutku oznamujeme všem,
že nás navždy opustil náš milovaný
manžel, tatínek, dědeček, bratr,
švagr, strýc, pan...*

(† 1988)

Chybí zde ještě role spolužáka.
Sedávali jsme spolu v jedné lavici
se sousedským podstrkáváním si úloh
vzkazů svačin legrací.
Životních úloh se musí
zhostit každý sám.

Sedávali jsme spolu v jedné lavici.
A najednou přijde
do hodiny
smrt
a bez řečí nás rozesadí.
Natrvalo.
Zasedací pořádek bychom ještě dokázali
odříkat z paměti.
Jenže teprve smrt nás učí
odříkat se.
I těch co nám nevymizí z paměti.
Častěji čím dál častěji supluje
měníc naše životní rozvrhy.
A každého si bez výjimky vyzkouší
v některé ze svých hodin
umírání.

„Smrt nepanuje nad tím
kdo uvěřil v Krista.“
Budme spolu jeho žáky.

ZE SMUTEČNÍHO OZNÁMENÍ MÉ ŽENY

(† 2005)

Jednou se proměníme ve vzpomínku.
Ty v mou já v tvoji?
A naše jedno jediné
bude dvojí.

Jednou se proměníme ve vzpomínku.
Buď jen já v tvou
anebo jen ty v moji...

Bylas mým snem
mým vyplněným přáním
bylas mou živou přítomností...
Teď výhledem jsi mého času
osiřele ústícího do věčnosti...

RODINNÉ FOTOGRAFIE

Žloutnou stáříím jak podzimní listy
popadané kamsi na dno
zapomnění.

Smeteni na hromádky
(do kovových schránek)
byli ti co na nich vyvoláni
ke zvěčnění.

Ta neúprosnost!
„Avšak Hospodinovo milosrdenství
od věků na věky...“

(Ž 103, 17)

2. LISTOPAD

S dušičkami mrtvých
se domlouváme po drátě
který je stočen
do věnečků a věnců
pietně kladených
jak pytlácká oka
políčená vzpomínkám
do nichž se
ve své bezbrannosti
chytíme sami.

SVÍCE

Hoříme pro tebe člověče
nedočkavostí
na tvých narozeninových dortech
nadšením
na vánočních stromcích
a slavnostních stolech
žalem ubýváme
na tvých náhrobcích.

Byť jsi nám nevěrný s elektřinou
s námi to vždycky nějak sfoukneš.
Zůstáváme ti nejvěrnější.
Až za hrob.

MOTTO:

*Co je váš život? Jste jako pára,
která se na okamžik ukáže a potom zmizí.*

(List Jakubův 4,14)

Abychom nebyli párou
nad hrnci egyptskými
ale párou která v jistých okamžicích
pootočí svět správným směrem.

Ať jakkoli se páříme či neparujem
zůstáváme párou.
Párou jdoucí ovšem od úst
Hospodinu.

PARTE

Na černě orámovaných
kandidátkách
volí smrt.
Má zvláštní urny.

Její demokracie je v tom
že i my kteří vedeme
proti ní opozici
budeme zvoleni.

ZE ŽIVOTA

Za zdí hřbitova
příšerná skládka.
Hřbitovní ticho ruší
lidská hádka.
Za zdí hřbitova
zkrátka
skládka
živých.

PŘIZNEJME SI

Neulpívá i faleš
na stuhách kytic pohřebních?
Ještě že nefalšované a pravé
jsou živé květy v nich.

OTÁZKA

Myslíme na ty co nás přežijí
aby s odstupem let
měli na koho v dobrém pomyslet?

NÁŠ ČAS

Chybí stále chybí.
Sem tam mezi námi
pobíhá zavolání
na vodítku šňůry
i volně mobilní.
V dopisních obálkách
napsaných někým za nás
chodí naše parte
včas.

V životě hledal rozptýlení jen.
Netušil jak teprve po smrti
dokonale bude rozptýlen.

Poslední z rodu ženského
s námi ještě zakoketuje si smrt.
A žádný z nás jí neodolá.
V ní se budem zhlížet zdola.

OPĚT ČAS VÁNOČNÍ

Čas nadělovaných vzpomínek na ty co se
nedožili...
Ulehčí nám onu osudovou chvíli –
že odcházet bude za kým i ke Komu?!

OBSAH

IN MEMORIAM

- Umění Aeskulapovo (Malá vizita) ... 5
- Exitus laetalis (Tlak mé krve) ... 5
- Noční služba (Malá vizita) ... 5
- Šofér sanitky (Malá vizita) ... 6
- Vše možně snažíme se ... 6
- Věc paradoxu (To je věc) ... 6
- Babička (Stáčení podzimu) ... 7
- Děda (Stáčení podzimu) ... 8
- Sklidili z prostřených stolů (Stáčení podzimu) ... 9
- Růže na konci října (Stáčení podzimu) ... 9
- Krematorium v Olomouci ... 10
- Nač hasit (Bez receptů) ... 10
- Až jazyky plamenů ... 10
- Konec I. světové války (Stáčení podzimu) ... 11
- Sad růží v Lidicích ... 11
- VII. zastavení (Via crucis) ... 12
- A já se neubráním ... 13
- Dětské bačkůrky (To je věc) ... 14
- In memoriam pediatra ... 15
- In memoriam internisty ... 16
- In memoriam rentgenologa ... 17
- Prezident J. F. Kennedy zavražděn ... 18
- In memoriam spisovatele ... 19
- Konečně si lehly (Stáčení podzimu) ... 20
- Co se jí nakypřil (Stáčení podzimu) ... 22
- Příteli Jiřímu Binkovi (Stáčení podzimu) ... 23
- In memoriam básníka ... 23
- Král (Ptám se svých slov) ... 24
- In memoriam pravdy ... 24
- Otci ... 25
- Zimní vzpomínka ... 25
- K devadesátinám ... 26
- Čas nelze ukládat ... 26
- Údělem unést je úděl ... 26
- Chybí zde ještě ... 27

Osleplý A. F. Babler ...	28
Umírání ...	28
Silent musae (Silent musae) ...	30
Ze smutečního oznámení mé ženy ...	31
Rodinné fotografie ...	31
2. listopad (Stáčení podzimu) ...	32
Svíce (To je věc) ...	32

MEMENTO MORI

■ ■ ■ Abychom nebyli párou ...	36
Parte ...	36
Plná moc ...	37
Hřbitov na kopci v polích ...	37
■ ■ ■ Na kamenné desce stolu ...	37
■ ■ ■ Teprve když vás ...	38
Pluvia (Stáčení podzimu) ...	38
■ ■ ■ Smrt už nechodí (Tlak mé krve) ...	39
■ ■ ■ Věz i ty samolibý (Terče-to) ...	39
Příběh ...	40
Pochovat si den ...	40
Otázka pro smrt (Terče-to) ...	40
Ze života ...	42
Přiznejme si ...	42
Otázka (Terče-to) ...	42
Náš čas ...	43
■ ■ ■ V životě hledal (Terče-to) ...	43
■ ■ ■ Poslední z rodu (Terče-to) ...	43
Opět čas vánoční (Terče-to) ...	43
Mors ...	44
■ ■ ■ Co křížů bylo vztyčeno ...	44

EDIČNÍ POZNÁMKA

V tomto souboru jsou zařazeny básně z několika autorových sbírek i verše dosud nepublikované. Tituly sbírek, z nichž jsou básně převzaty, uvádíme v obsahu u názvů jednotlivých básní.

E D I C E
V I A F A C T I

ALOIS VOLKMAN

IN MEMORIAM

1. vydání, Praha 2010

Fotografie Jiří Kupka

Dřevořezba (str. 14) Pavel Hladký

Grafická úprava akad. malíř Marek Jodas

Tisk MP PRINT

Vydavatel Náboženská obec CČSH,

Praha 10 – Vršovice, Moskevská 34/967

www.husuvsbor.cz, e-mail: info@husuvsbor.cz

ISBN 978-80-254-8393-0